

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 6 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy

kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Umarov Sardor Yakubovich</i> QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING ASOSIY JIHATLARI	12-16
<i>Atamuratova Dilafroz Rashidovna</i> XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINING ILK MATBUOTI: “INQILOB QUYOSHI”	17-20
<i>Mansurov Ulug‘Bek</i> XX ASRNING 20-50-YILLARIDA NAMANGAN SHAHRIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR	21-24
<i>Umid Bekmuhammad, Sayyora Samandarova</i> XORAZMDAGI JADID MAKTABLARIGA OID TA‘LIM TASHKILOTLARI VA JAMIYATLARI	25-31
<i>Norov Shuhrat, Turatosheva Sadoqat</i> O‘ZBEKISTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOIIY, MADANIY VA TA‘LIMIIY SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA‘NAVIY YETUK YOSHLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	32-38
<i>Sultanov Samandar Mahmud o‘g‘li</i> QUYI AMUDARYO VA BUXORO-QORAKO‘L HUDUDI MANZILGOHLARINING MODDIY ASHYOLARDA AKS ETISHI	39-42
<i>Quranboyeva Sevinchoy</i> SOVET HOKIMIYATI DAVRIDA XORAZM VILOYATI AHOLISINING UY-JOY QURILISHIDA IJTIMOIIY HAYOTNING AKS ETISHI (1945-1985-YILLAR MISOLIDA)	43-46
<i>Mamajanov Azizbek</i> SOVET HUKUMATI AGRAR SIYOSATINING O‘ZBEKISTON SSR IRRIGATSIYA TIZIMIGA TA‘SIRI (1950-1990-YILLAR).....	47-52
<i>Baxritdinov Jasurbek</i> AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O‘ZBEKISTONDA TARIX VA ARXELOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO‘SHGAN HISSASI	53-57
<i>Aliqulov Ramazon</i> TOSHKENT VA FARG‘ONA VODIYSIDAGI DEHQON, CHORVADOR VA HUNARMAND AHOLINING MADANIY, IJTIMOIIY, SIYOSIIY, IQTISODIIY ALOQALARNING O‘ZBEK XALQINING ETNOGENEZIDAGI O‘RNI (QANG‘LI QABILASI MISOLIDA)	58-66
<i>Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o‘g‘li</i> 1946–1990-YILLARDA QO‘QON SANOATINING TRANSFORMATSIYASI	67-74
<i>Tashqo‘lova Dilnoza Turaboy qizi</i> YANGI O‘ZBEKISTON VA XITOIY XALQ RESPUBLIKALARI IQTISODIIY HAMKORLIGIDA “BIR MAKON-BIR YO‘L” TASHABBUSINING AHAMIYATI	75-78
<i>Jabborov Qaxramon Jaxongir o‘g‘li</i> JULIYA KOHENNING XVIII-XX ASRLARDA SEFARD YAHUDIYLARINING IJTIMOIIY HOLATIGA OID TADQIQOTLARI TAHLILI	79-83

<i>Dilfuza Muxammadinova Nasretdinova</i> TA'LIMNING TARAQQIYOT YO'LI	84-89
--	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Ollanazarov Bekmurod</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION FAOLLIKNI BOSHQARISH: NAZARIYA, AMALIYOT VA XORIJIY TAJRIBA	90-100
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i> O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	101-107
<i>Tangirkulov Bekzod</i> TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	108-115
<i>Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li</i> TRANSPORT TIZIMINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI TIZIMI	116-125
<i>Ergashev Uyg'un Jabborovich</i> KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVI UCHUN ELEKTRON MANBASINING SHAKLLANISHI, SOLIQ TIZIMIDAGI QO'LLANILAYOTGAN DASTURIY MAHSULOTLARNING AHAMIYATI	126-131

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Nosirxo'jayeva Gulnora</i> AXBOROT VA "OMMAVIY MADANIYAT" XURUJINING DOLZARB MUAMMOLARI	132-136
<i>Panjiyev Suhrob</i> HAQIQATNING KOGERENTLIK XUSUSIYATLARINING YANGILANISHI	137-143
<i>Gadoeva Lobar</i> IJTIMOIY-FALSAFIY TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA SOG'LOM TURMUSH TARZI .	144-148
<i>Djurayeva Nigora</i> SYSTEMIC ANALYSIS OF THE FORMATION OF COGNITIVE ASPECTS OF CONSCIOUSNESS OF THE PEOPLES OF CENTRAL ASIA	149-158
<i>Юлдашев Фаррух Абдурахманович</i> ПОНЯТИЕ ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМА И ЕГО СТЕПЕНИ ИССЛЕДОВАНИЯ	159-167
<i>Mengliqulov Umid Mamadiyevich</i> MILLIY IDENTIFIKATSIYA MASALASINING TARIXIY-DINAMIK VA ZAMONAVIY KONTEKSTDA TAHLILI	168-173
<i>To'xtarov Ismatulla Murodovich, Ergashev Ulug'bek Adxamovich</i> MAG'RIBNI MAFTUN AYLAGAN MUTAFAKKIR	174-178
<i>Toirov Ilhom</i> IJTIMOIY-MADANIY TARAQQIYOT: SIVILIZATSION ASOSLAR VA YO'NALISHLAR	179-183
<i>Farxodjonova Nodira, Ergashev Ibodulla</i> GLOBALASHUV SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI SAQLASH VA JAMIYAT BARQARORLIGI: JADIDLAR MEROSIGA IJTIMOIY-FALSAFIY NAZAR	184-188

<i>Ergashev Ozodbek Baxodurovich</i> YUNON MANTIQ ILMINING ARAB TILIGA TARJIMA QILINISHI VA ISLOM FALSAFASIGA KIRIB KELISHI	189-194
<i>Fayziyev Xurshid</i> VOLTER VA BAG'RIKENGLIK GENEZISI	195-199
<i>Sattorova Shalola</i> MIRZO ABDULQODIR BEDILNING ASOSIY FALSAFIY G'OYALARI	200-203
<i>Taylyakova Feruzaxon Sultanovna</i> TADBIRKOR VAZIFALARI VA SHAXSIY SIFATLARI	204-207
<i>Sadullayev Sardor Saydiganiyevich</i> INSON VA SAN'ATNING ARTUR SHOPENGAUER TA'LIMOTIDA ESTETIK TAFAKKUR PRIZMASIDA TAHLILI	208-215
<i>Vaxobova Dilfuza Roziqovna</i> ABU ABDULLOH RUDAKIY ADABIY-FALSAFIY MEROSINI O'RGANISHGA SINERGETIK USULDA YONDASHUV	216-219
<i>Yuldashxodjaev Haydar Hashimxanovich</i> MUSOXONXOJA DAHBIDIY ASARLARIDA USTOZNING SHOGIRDNI TANLASH VA UNI TARBIYALASHDAGI FALSAFIY G'OYALARI	220-224
<i>Umurzaqov Axmadjon Maxamadovich</i> INSON E'TIQODIDAGI O'ZGARISHLARNING METODOLOGIK ASOSLARI	225-231
<i>Teshayeva Gulchehra Murodovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXSNING RAQAMLI JAMIYATGA TRANSFORMATSIYALASHUVI	232-237
<i>Yusupova Ranaxon</i> IJTIMOIY MUHIT TEXNOGEN SIVILIZATSIYA VA AHLOQ MASALALARI	238-241
<i>Sharipov Abdukhakimjon Ziyotdinovich</i> SHARQ VA G'ARB TAFAKKURIDA FAROVON HAYOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	242-246
<i>Sultonova Shaxnoza</i> MUNAVVAR QORI MA'RIFIY-AXLOQIY QARASHLARINING FALSAFIY AHAMIYATI	247-251
<i>Dusmanov Sherzod Abduvaliyevich</i> JINOYATCHILIK – YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY BUZILISHLARINING MANBAI VA HOSILASI SIFATIDA	252-256
<i>Rajabboy Hasanov</i> FAROVON HAYOT MEZONI VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIGA TA'SIRINING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	257-261
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Boynazarov Zokir</i> TARIXIY YOZMA MANBALARDA SOMATIZMLAR VA INSON MANZARASI	262-274
<i>Yeshboyeva Matluba</i> MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARI TARJIMALARIDA IBORALARNING BERILISHI ("KO'HNA QUDUQ" DOSTONI MISOLIDA)	275-279

<i>Azizaxon Rasulova</i> SINTAKTIK MAYDON KONSEPSIYASI VA UNING LINGVISTIK TALQINI	280-284
<i>Mamadkulova Kamila Abdukhaliqovna</i> THE IMAGE OF A LITERARY HERO OF THE "LOST GENERATION" IN THE WORK OF E.M. REMARQUE	285-290
<i>Naimova Parvina Rustamovna</i> ITALYAN VA O'ZBEK MULOQOT MATNI JARAYONIDA MULOQOTNING O'RNI VA AHAMIYATI. ITALYAN TILI VA O'ZBEK TILI VERBAL MULOQOT MATNIDA O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	291-296
<i>Жабборовва Муслима Тохировна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УНИВЕРСАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ДЕЙСТВИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ	297-301
<i>Xudoyberdiyeva Oyjamol, Jo'rayeva Komila</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QADRIYATLAR IFODASI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI	302-306
<i>Ostonova Ramziya</i> LEXIC-SEMANTIC FIELD OF CONSTRUCTION TERMINOLOGY	307-311
<i>Qarshiyeva Tamara, Nabiyeva Sharifa, Samadova Charos va G'aniyeva Inobat</i> AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG'ONISH VA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH» TAMOIYILLARINING QIYOSIY TAHLILI	312-316
<i>Sumbul Muxammedova</i> XORAZM DOSTONLARIDAGI AYRIM HIKMATLI JUMLALARNING SODDA GAP TAHLILI BO'YICHA IZOHI	317-322
<i>Abduqodirova Zebo Qodirovna</i> XXI ASR TILSHUNOSLIGIDA YANGI YO'NALISH SIFATIDA EKOLINGVISTIKA	323-331
<i>Murtozayeva Zarina Muxtor qizi</i> BADIY ADABIYOTLARDA KONSEPT VA KONSEPTASFERA FAOLLASHUVINING NAZARIY ASOSLARI	332-335
<i>Abiyatova Muslima Maratovna, Abdirasulov Bahodir</i> AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING CHALLENGES	336-343
<i>Kayimova Mohinur Salokhiddin kizi, Bakiyev Faxriddin</i> COMPLEXITY OF CULTURE-SPECIFIC UNITS AND SEMANTIC AMBIGUITIES IN TRANSLATION	344-350
<i>Rasulova Nigora Kurbonovna</i> MASHRAB IJODIDA MULAMMA' ASARLAR TADQIQI	351-356

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Djumanioyozova Dilfuza, Matnazarova Muhayyo</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARINI HAL QILISHDA YURIDIK KLINIKANING AHAMIYATI	357-362
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Boburjon</i> KIBERHUJUMLAR NATIJASIDA SHAXSIY VA DAVLAT SIRLARIGA XAVF SOLISH	363-367

<i>Baymurotov G'ayrat Panjiyevich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUNCHILIK TASHABBUSI HUQUQINI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	368-376
<i>Esanova Shaxnoza</i> JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA SUIQASD QILGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKKA OID RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	377-383
<i>Abduvaliyev Murodillo</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN BO'YICHA MEROS HUQUQINI TARTIBGA SOLISHNING XUSUSIYATLARI	384-388
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> TASVIRGA BO'LGAN HUQUQ: ANGLIYA VA NYU-YORK QONUNCHILIGI QIYOSIY TAHLILI	389-395
<i>Ismaylov Raxat</i> HUQUQNI SHARHLASH JARAYONINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Nabiyev Muhiddin</i> INSON HUQUQLARI BO'YICHA MILLIY INSTITUTLAR FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI	403-406
<i>Kabulov Xojabay, Dauletbaeva Aynur</i> SHAXS SHA'NI VA QADR-QIMMATINING HUQUQIY HIMOYASI VA UNI BUZGANLIK UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK ASOSLARI	407-412
<i>Utebaev Salamat, Kalbaeva Eldora</i> VOYAGA YETMAGAN YOKI MEHNATGA LAYOQATSIZ SHAXSLAR MODDIY TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK	413-418
<i>Begatov Jasurbek Numonjanovich</i> MEHNATGA OID MUNOSABATLARDI KAMSITISH UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK MASALALARI	419-432
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	433-441
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Gayupova Saodat Xamidovna</i> INDIVIDUAL YONDASHUV ASOSIDA ZAMONAVIY TALABA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	442-446
<i>Akimova Jumaxan, Isakova Malika</i> FIZIKA VA ASTRONOMIYANI O'QITISHDA STEAM TA'LIM TIZIMINING AHAMIYATI ...	447-452
<i>Абдуллаева Мавжуда Эргашевна</i> СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ДЕТСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ: МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКИХ КАРТ	453-460
<i>Mirkasimova Zilola Alisherovna</i> MULTIMEDIA – MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILINGVAL KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	461-464

<i>Xidirova Durдона Muxtorovna</i> SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	465-469
<i>Yazdonov Ulug'bek, Rashidova Madina</i> YOSHLARDA KASBIY BILIM VA KO'NIKMANI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIIY KONSEPSIYALARDA ILGARI SURILAYOTGAN TA'LIMOTLAR	470-479
<i>Elmuratova Zamira</i> INTERACTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH	480-484
<i>Karimova Nilufar Ummatqul qizi</i> SOFT SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES: BASES OF IMPROVEMENT OF STUDENTS' INTERPERSONAL AND COGNITIVE SKILLS	485-490
<i>Adilov Shodiyor</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA DIZAYN FANLARINI INTEGRATSIYALASHDA "G'OYALARNING LOYIHALA" USULI	491-496
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> ПОНЯТИЕ «ДУХОВНЫЙ ГУМАНИЗМ» КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩЕЕ КАЧЕСТВО ГУМАННОГО ПЕДАГОГА	497-500
<i>Abdurazzaxov Abdurasul</i> SPORT-SOQ'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	501-506
<i>Ergashev Tolif</i> O'QUVCHILARNING KARTOGRAFIK BILIMLARINI RIVOJLANTIRISHDA MATEMATIKA VA GEOGRAFIYA FANLARI INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH	507-515
<i>Gaziev Baxromjon</i> CHAVANDOZLARNING JISMONIY VA TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	516-523
<i>Madaminova Mavjuda Erkinovna</i> TALABALARNING TEXNIK IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	524-529
<i>Kamalova Dilnavoz, Sattorova Aziza</i> FIZIKAVIIY MAYATNIK ORQALI OG'IRLIK KUCHI TEZLANISHINI ANIQLASHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	530-535
<i>Sobirova Saida Otabekovna</i> KASBGA YO'NALTIRISHNING ZAMONAVIIY MODELLARI	536-542
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Sotiboldiyev Amiriddin, Abdumutalibov Oyatillo</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA TASVIRIIY SAN'AT, ARHITEKTURA VA DIZAYN (TEXNIK VA SAN'AT) FANLARINI O'ZARO INTEGRATSIYALASH	543-546

Received: 16 May 2025

Accepted: 1 June 2025

Published: 15 June 2025

Article / Original Paper

A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PRINCIPLES OF «REVIVAL AND NATIONAL IDENTITY AWARENESS» IN AMERICAN AND UZBEK LITERATURE

¹Karshiyeva Tamara, ¹Nabiyeva Sharifa,

²Samadova Charos, ²Ganiyeva Inobat

¹senior teacher and ²students of the Department of "Foreign Languages" of Karshi State Technical University

Abstract. This article presents a comparative analysis of the Uzbek Jadid movement and the American Transcendentalist movement based on the principles of revival and national identity awareness. It examines the historical foundations, core ideas, and literary representatives of both movements, analyzing their role in society and their influence on the formation of national consciousness. The findings of the research indicate that both Jadidism and Transcendentalism played a significant role in promoting enlightenment and personal freedom in their respective eras. Additionally, the article highlights the literary and cultural legacy of these movements and their echoes in contemporary literature.

Keywords: jadidism, Transcendentalism, national consciousness, revival, literary movements, cultural heritage, education and enlightenment, national identity, American literature, Uzbek literature.

AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG'ONISH VA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH» TAMOYILLARINING QIYOSIY TAHLILI

¹Qarshiyeva Tamara Ibroximovna, ¹Nabiyeva Sharifa Ismailovna,

²Samadova Charos, ²G'aniyeva Inobat Xolboy qizi

Qarshi davlat Texnika Universiteti "Xorijiy tillar" kafedrası ¹katta o'qituvchilari va ²talabalari

E-mail: karshieva0989@gmail.com, sharifa.nabieva@mail.ru,

charos11@bk.ru, inobatganiyeva@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'zbek jadidchilik harakati va Amerika transsendentalizmi oqimi uyg'onish va milliy o'zlikni anglash tamoyillari asosida qiyosiy tahlil qilinadi. Har ikkala harakatning tarixiy asoslari, asosiy g'oyalari va adabiy namoyandalari ko'rib chiqilib, ularning jamiyatdagi roli va milliy ong shakllanishiga ta'siri tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, jadidchilik va transsendentalizm harakatlari o'z davrida ma'rifiy yuksalish va shaxsiy erkinlikni targ'ib qilishda muhim rol o'ynagan. Shuningdek, maqolada ushbu harakatlarning adabiy-madaniy merosga ta'siri va ularning zamonaviy adabiyotdagi aks-sadosi ham yoritiladi.

Kalit so'zlar: jadidchilik, transsendentalizm, milliy ong, uyg'onish, adabiy oqimlar, madaniy meros, ta'lim va ma'rifat, milliy o'zlik, Amerika adabiyoti, O'zbek adabiyoti.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I6Y2025N51>

Kirish. Jadidchilik va transsendentalizm – ikki xil tarixiy va madaniy muhitda shakllangan adabiy-ma'rifiy harakatlar bo'lib, ularning umumiy jihati milliy ong va o'zlikni anglashni uyg'otishdir. XIX asr oxiri – XX asr boshlarida O'zbekistonda shakllangan jadidchilik harakati milliy uyg'onish, ilm-ma'rifat va mustaqillik g'oyalarini targ'ib qilgan bo'lsa, XIX asr Amerika adabiyotida shakllangan transsendentalizm oqimi individualizm, tabiiy uyg'unlik va

ichki erkinlik tamoyillariga asoslangan. Ushbu maqolada har ikki oqimning paydo bo'lish sabablari, ularning asosiy g'oyalari va adabiy namoyandalari orqali uyg'onish jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, jadidchilik va transsendentalizmning jamiyat va madaniyat rivojiga ta'siri, adabiyotdagi ifodasi va ularning keyingi davr adabiyotiga ko'rsatgan ta'siri qiyosiy tahlil qilinadi. Mazkur maqola ushbu ikki harakatning o'ziga xos xususiyatlari va ularning umumiy jihatlarini ochib berishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Jadidchilik harakati va transsendentalizm oqimi ikki xil tarixiy-madaniy muhitda rivojlangan bo'lsa-da, ularning asosiy maqsadi jamiyatni uyg'otish va milliy o'zlikni anglash jarayoniga hissa qo'shishdan iborat edi. XIX asr oxiri va XX asr boshlarida O'zbekistonda shakllangan jadidchilik harakati turkiy xalqlar orasida milliy uyg'onish g'oyalarini ilgari surdi. Ushbu harakatning yetakchilari Fitrat, Behbudiy, Avloniy, Cho'lpon kabi ziyolilar bo'lib, ular milliy o'zlikni anglashni rivojlantirishga harakat qildilar. Jadidlar eski maktablarni isloh qilib, yangi usul maktablarini tashkil etdilar. Ular jamiyatni savodli va madaniyatli qilish orqali milliy ongni shakllantirishni maqsad qilgan. Jadid adabiyoti milliy mustaqillik, erkinlik va ma'rifatni targ'ib qiluvchi asarlar yaratdi. Masalan, Cho'lponning "Kecha va kunduz" romani o'zbek xalqining milliy uyg'onish yo'lidagi kurashini aks ettiradi. Jadidlar matbuot va nashriyot orqali milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik va jamiyatni isloh qilish g'oyalarini ilgari surdilar.

XIX asrda AQShda paydo bo'lgan transsendentalizm oqimi milliy ongni shakllantirish va shaxsiy erkinlikni ilgari surishda muhim rol o'ynadi. Ushbu oqimning asoschilari Ralf Uoldo Emerson, Genri Devid Toro va Margaret Fuller bo'lib, ular milliy uyg'onish g'oyalarini ilgari surdilar. Transsendentalistlar insonning ichki dunyosiga, mustaqil fikrlashiga va tabiat bilan uyg'un yashashiga urg'u berishdi. Emersonning "O'zlikka ishonch" (Self-Reliance) asari bu g'oyalarni aks ettiradi. Toro o'zining "Uoldenga" (Walden) asarida inson tabiat bilan bog'lanishi orqali o'zining ichki mohiyatini anglashini ta'kidlaydi. Bu fikrlar milliy ong va ruhiy uyg'onish jarayoniga katta ta'sir ko'rsatgan. Transsendentalistlar qullik, ayollar huquqlari va diniy erkinlik masalalarida faol bo'lib, jamiyatni yangilash va milliy o'zlikni shakllantirishga intildilar [1].

Shunday qilib, har ikkala harakat ham milliy o'zlikni anglashga xizmat qilgan bo'lsa-da, jadidchilik harakati milliy mustaqillik va ta'lim orqali milliy uyg'onishga intilgan, transsendentalizm harakati esa shaxsiy erkinlik va tabiatga bog'liq holda o'zlikni anglashni targ'ib qilgan.

Muhokama. Jadidchilik va transsendentalizm harakatlari adabiy va falsafiy jihatdan o'ziga xos asoslarga ega bo'lib, ularning ta'sir doirasi keng bo'lgan.

Jadidchilik harakati adabiy jihatdan yangi usul maktablari va matbuot rivojlanishi bilan bog'liq holda shakllandi. She'riyat va dramatik asarlarda milliy ong, vatanparvarlik va erkinlik mavzulari ilgari surildi. Xususan, Abdurauf Fitratning "Hind ixtilochisi" dramasida milliy uyg'onish g'oyasi aks ettirilgan. Falsafiy jihatdan esa jadidchilik harakati islomiy qadriyatlarni saqlab qolgan holda zamonaviy bilimlarni o'zlashtirish g'oyasiga asoslangan. Ushbu harakatda ilm-fan va ta'lim orqali milliy o'zlikni shakllantirish asosiy tamoyil edi. Yevropa ma'rifatchilik harakati va panturkizm mafkurasi jadid falsafasiga ta'sir ko'rsatgan.

Transsendentalizm harakati esa adabiy jihatdan esse, poeziya va badiiy asarlar orqali inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarni ifodalagan. Xususan, Emersonning "Tabiat" (Nature) asari transsendentalizmning manifesti sifatida talqin qilinadi. Toro va Uolt Uitmen kabi adiblar

o'z asarlarida insonning ichki erkinligi va tabiat bilan uyg'un yashashini ulug'lashgan. Falsafiy jihatdan transsendentalizm Immanuil Kant, Fihte va Shelling kabi nemis faylasuflarining ta'limotlaridan ta'sirlangan bo'lib, oqimning asosiy tamoyili insonning ichki tajribasi va tabiat orqali haqiqatni anglashidir. Diniy jihatdan transsendentalistlar institutlashgan dinni emas, balki shaxsiy ilhom va tajribani ustuvor qo'yishgan. Ushbu harakatlarning adabiy va falsafiy asoslari ularning jamiyat va madaniyatga ko'rsatgan ta'sirini yanada kengaytirgan [2].

Adabiyot har doim jamiyatdagi o'zgarishlarning aks-sadosi bo'lib kelgan. Jadidchilik va transsendentalizm harakatlari o'z davrida adabiyot orqali uyg'onish tamoyillarini ifodalagan. Jadid yozuvchilari o'z asarlarida jamiyatdagi tanazzul, savodsizlik va zulmni qoralashgan. Fitratning "Qiyomat" dramasi bunga misol bo'la oladi. Cho'lponning "Kecha va kunduz" romani esa millat taqdiri va erkinlik uchun kurashni tasvirlaydi. Shuni alohida qayd etish lozimki, jadid adabiyotida ta'lim va yangi usul maktablarini targ'ib qilish muhim mavzu bo'lgan.

Transsendentalist adabiyotida ilgari surilgan islohotchilik g'oyalarini tadqiq qilish ham harakatning mohiyatini to'liqroq tushunishga imkon beradi. Xususan ushbu harakat namoyandalaridan biri hisoblangan Emersonning "O'zlikka ishonch" essesi insonning mustaqil fikrlashi va o'z yo'lini tanlashi lozimligini ta'kidlaydi. Toro esa o'zining "Uolden" asarida inson tabiat bilan uyg'un yashash orqali ma'naviy yuksalishiga erishishini ta'riflaydi. Transsendentalistlar qullik, din va ijtimoiy me'yorlarni tanqid qilib, shaxsiy tajribaga asoslangan dunyoqarashni targ'ib qilganlar. Bir so'z bilan aytganda, jadidchilik va transsendentalizm harakatlari uyg'onish g'oyalarini targ'ib qilishda adabiyotning muhim vosita ekanligini namoyon etdi [3].

Natija. Jadidchilik harakati va transsendentalizm oqimi turli tarixiy-madaniy sharoitlarda shakllangan bo'lsa-da, ularning asosiy g'oyalari o'rtasida muayyan o'xshashliklar va farqlar mavjud.

	Jadidchilik	Transsendentalizm
Vaqt va hududi	XIX asr oxiri – XX asr boshlarida O'zbekistonda vujudga kelgan	XIX asrda AQShda shakllangan
Asosiy g'oyasi	Milliy uyg'onish, ta'lim islohoti, mustaqillik va taraqqiyot	Individualizm, ichki erkinlik, tabiat bilan uyg'unlik
Ilm-ma'rifatga munosabat	Zamonaviy bilimlarni o'rganish, ta'lim orqali taraqqiyotga erishish	Intuitsiya va shaxsiy tajribaga tayanish, tabiatdan ilhom olish
Diniy qarashlar	Islomiy qadriyatlarni saqlab qolgan holda yangilanish tarafdori	Institutlashgan dinni tanqid qilib, ilohiylikni shaxsiy tajribada ko'rish
Jamiyatga munosabat	Jamoaviy rivojlanish va milliy uyg'onish g'oyasini ilgari suradi	Jamiyatdan mustaqil fikrlash va o'z yo'lini topish muhim
Asosiy vakillari	Munavvarqori, Fitrat, Behbudiy, Cho'lpon, Avloniy	Emerson, Toro, Uitmen, Margaret Fuller
Adabiy uslub	Realistik, tanqidiy, milliy ruhda yozilgan asarlar	Poeziya, esse, falsafiy mushohadalar

Ushbu taqqoslashdan ko'rinib turibdiki, har ikkala oqim ham inson ongini uyg'otish va taraqqiyotga hissa qo'shishni o'z oldiga asosiy maqsad qilib qo'ygan. Biroq jadidchilik ijtimoiy

islohotlarga ko'proq e'tibor qaratgan bo'lsa, transsendentalizm shaxsiy erkinlik va tabiiy uyg'unlikni targ'ib qilgan. Jadidchilik va transsendentalizm harakatlari jamiyat va madaniyat rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatgan. Xususan, jadidchilikning sa'y-harakatlari natijasida yangi usul maktablari tashkil etilib, milliy til va adabiyotga e'tibor kuchaydi. Jadidlar mustaqillik g'oyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynagan, bu keyinchalik siyosiy harakatlarga sabab bo'ldi. Jadid gazeta va jurnallari orqali ma'rifiy g'oyalarni tarqatib, jamiyatni uyg'otishga harakat qildi. Shuningdek, jadid adabiyoti va dramaturgiyasi milliy teatrning rivojlanishiga xizmat qildi [4].

Transsendentalizm harakati esa individualizm, inson huquqlari va shaxsiy rivojlanish tamoyillariga katta ta'sir ko'rsatdi. Ushbu harakat vakillari hisoblangan Toro va Emersonning g'oyalari ekologik harakatlarning shakllanishiga ta'sir ko'rsatgan. Qullikka qarshi harakatlar va ayollar huquqlari targ'iboti transsendentalistlarning g'oyalari bilan uyg'un bo'lgan. Transsendentalizm falsafasi amerikalik yozuvchi va shoirlarning ijodida muhim rol o'ynadi. Umuman olganda, har ikkala harakat ham jamiyat va madaniyatni rivojlantirishga katta ta'sir o'tkazgan. Jadidchilikning ta'siri O'zbekiston mustaqillik harakati va ta'lim tizimining rivojlanishida sezilgan bo'lsa, transsendentalizm AQShda erkin tafakkur, ekologik harakat va demokratik qadriyatlarga kuchli ta'sir ko'rsatgan [5].

Jadidchilik va transsendentalizm harakatlari o'z davridagi ijtimoiy-siyosiy va ma'rifiy jarayonlarga katta ta'sir ko'rsatgan bo'lsa-da, ularning adabiyotdagi ta'siri XX asrda ham davom etgan. Xususan, Sovet rejimi jadidlarni qatag'on qilgan bo'lsa-da, ularning g'oyalari yashirin ravishda adabiyotda saqlanib qoldi. O'zbekiston mustaqillikka erishgach, jadid adabiyoti va merosi qayta tiklandi, jadid adiblarining asarlari nashr qilindi. Hozirgi o'zbek yozuvchilari esa milliy uyg'onish, ma'rifat va mustaqillik g'oyalarini jadidchilik an'analariga asoslanib yoritishda davom etmoqda [6].

Transsendentalizm harakatining XX asrdagi holatiga to'xtaladigan bo'lsak, Ernest Xeminguey, Folkner kabi yozuvchilar transsendentalistlarning mustaqil tafakkur va individuallik g'oyalaridan ilhomlangan. XX asr oxirida ekologik harakatlar kuchayishi bilan transsendentalistlarning tabiat va inson uyg'unligi haqidagi qarashlari qayta ommalashdi. Transsendentalizm bugungi kunda ham G'arb falsafiy, adabiy jarayonlariga katta ta'sir etib kelmoqda [7].

Xulosa. Amerika va o'zbek adabiyotida "uyg'onish" va "milliy o'zlikni anglash" tamoyillari har ikkala xalqning tarixiy, siyosiy va ijtimoiy jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, Amerika adabiyotida uyg'onish g'oyasi ko'proq individual erkinlik, fuqarolik huquqlari va shaxsiy o'zlikni shakllantirish bilan bog'liq tarzda ifodalanadi. O'zbek adabiyotida esa uyg'onish g'oyasi asosan mustamlakachilikka qarshi kurash, tarixiy xotirani tiklash va madaniy qadriyatlarni saqlab qolish orqali ifodalanadi. Jadidchilik harakati, istiqlol davri adabiyoti hamda zamonaviy yozuvchilarning asarlarida milliy o'zlik — til, din, urf-odat va tarixiy ong asosida shakllanadi.

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, har ikkala adabiyotda uyg'onish va o'zlikni anglash g'oyalari milliy o'zgarishlar jarayonining adabiy ifodasi sifatida xizmat qiladi. Mazkur tamoyillar orqali ijodkorlar jamiyatning ijtimoiy va ma'naviy yuksalishiga hissa qo'shganlar. Shu bois, bu mavzu bugungi globalashuv sharoitida ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan bo'lib, madaniyatlararo tafakkur va o'zlikni anglashni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Abdullayev H. Jadidchilik va milliy mustaqillik g'oyasi. – Toshkent: Fan, 1999.
2. Behbudiy M. Tanlangan asarlar. – Toshkent: Fan, 1997.
3. Emerson R. W. Nature and Selected Essays. – New York: Penguin Classics, 2003.
4. Fitrat A. Tanlangan asarlar. – Toshkent: Sharq, 2000.
5. Fuller M. Woman in the Nineteenth Century. – New York: Norton, 1998.
6. Muhammad Solih. Jadidchilik va milliy o'zlik. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2001.
7. Myerson J. Transcendentalism: A Reader. – Oxford: Oxford University Press, 2000.
8. Perry R. The Roots of American Transcendentalism. – University of Georgia Press, 1985.
9. Thoreau H. D. Walden, or Life in the Woods. – Boston: Ticknor and Fields, 1854.
10. Versluis A. American Transcendentalism and Asian Religions. – Oxford University Press, 1993.
11. O'rmonova M. Jadid adabiyoti tarixi. – Toshkent: Fan, 2014.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).